

Dosarul nr. 2r-293/23
2-18081718-01-2r-05072023

Prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă (jud.: D. Dubcovețchi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: L. Bulgac, G. Dașchevici, A. Panov)
Instanța de revizuire: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

DECIZIE

03 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Mariana Ursachi
Oxana Parfeni

examinând recursul declarat de Boris Vartic,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Becher împotriva lui Aureliu Zavalișca și Boris Vartic, intervenienți accesorii Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, notarul public Anatolie Luchian, cu privire la constatarea nulității/rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare, împotriva încheierii din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 30 martie 2018, Valeriu Becher, reprezentat de avocatul Dmitri Chistruga, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Aureliu Zavalișca și Boris Vartic, notarul public Anatolie Luchian și Serviciul Cadastral Teritorial (actualmente – IP „Agenția Servicii Publice”), prin care a solicitat constatarea nulității sau, după caz, rezilierea contractului de vânzare-cumpărare nr. 10111 din 07 decembrie 2011, încheiat între vânzătorul Valeriu Becher și Aureliu Zavalișca, autentificat de notarul public Anatolie Luchian, precum și încasarea în mod solidar de la părâți a cheltuielilor de judecată (f. d. 3-11, vol. I).

Prin hotărârea din 22 octombrie 2018 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă, a fost admisă parțial acțiunea.

S-a constatat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol cu nr. cadastral XXXXX, încheiat la 07 decembrie 2011, între Valeriu Becher și Aureliu Zavalișca.

Cerințele lui Valeriu Becher privind rezilierea contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol cu nr. cadastral XXXXX, încheiat la 07 decembrie 2011, între Valeriu Becher și Zavalișca Aureliu, au fost respinse ca neîntemeiate.

S-a încasat în mod solidar de la Aureliu Zavalîșca, Boris Vartic în beneficiul lui Valeriu Becher suma de 2 700 de lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată (f. d. 87, 99-102, vol. I).

Prin decizia din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Aureliu Zavalîșca, reprezentat de avocatul Ion Cîșlari, casată hotărârea din 22 octombrie 2018 a Judecătoriai Căușeni, sediul Ștefan Vodă și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

S-a încasat de la Valeriu Becher în beneficiul lui Aureliu Zavalîșca suma de 2 025 de lei, în contul restituirii taxei de stat achitată la depunerea cererii de apel (f. d. 194, 195-198 verso, vol. I).

Prin încheierea din 29 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, s-au considerat inadmisibile recursurile declarate de către Valeriu Becher, reprezentat de avocatul Dmitri Chistruga și de Boris Vartic, reprezentat de avocatul Alexandr Boldurescu (f. d. 230-235, vol. I).

La 10 decembrie 2021, Boris Vartic, în temeiul art. 449 lit. a), b) din Codul de procedură civilă, a depus cerere de revizuire împotriva încheierii din 29 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea încheierii instanței de recurs și a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii instanței de fond (f. d. 1-13, vol. II).

Prin încheierea din 29 decembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de către Boris Vartic împotriva încheierii din 29 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție (f. d. 207-209, vol. II).

La 20 ianuarie 2022, Boris Vartic, în temeiul art. 449 lit. a), b) din Codul de procedură civilă, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii instanței de fond (f. d. 1-16, vol. III).

Prin încheierea din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 30-34, vol. IV).

La 20 iunie 2023, Boris Vartic a declarat recurs împotriva încheierii din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea încheierii contestate, casarea deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și menținerea deciziei din 22 octombrie 2018 a Judecătoriai Căușeni, sediul Ștefan Vodă (f. d. 38-42, vol. IV).

În motivarea recursului, a indicat că prin decizia irevocabilă din 02 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a stabilit că infracțiunea de săvârșirea căreia a fost recunoscut vinovat Sergiu Palanciuc este în legătură cu judecarea prezentei cauze civile.

Or, Aureliu Zavalîșca și Anatolie Zavalîșca, cu ajutorul lui Sergiu Palanciuc, au încercat acapararea terenului care constituie obiectul litigiului, iar ulterior au efectuat o tentativă de expulzare a recurentului, în vederea dobândirii terenului și a frigiderelelor construite pe terenul agricol respectiv din mijloacele bănești ce îi aparțin.

De altfel, a punctat că același lucru este stabilit și prin sentința din 08 decembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, conform căreia Aureliu Zavalîșca și Anatolie Zavalîșca au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 314 alin. (1) din Codul penal, sentința respectivă nefiind contestată de către condamnați.

Cu referire la temeiul de revizuire prevăzut de art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, recurentul a invocat că, în ședința de judecată din 27 mai 2020, în cauza penală nr. 1a-1286/19, Sergiu Palanciuc a declarat că recunoaște faptul că frații Zavalîșca l-au influențat pentru a da declarații mincinoase și că scopul era preluarea afacerii acestuia.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Potrivit scrisorii de însoțire anexate la materialele cauzei, copia încheierii recurate a fost expediată în adresa lui Boris Vartic la 18 mai 2023 (f. d. 35, vol. IV), însă lipsesc probe care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent.

Astfel, se constată că recurentul Boris Vartic s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 20 iunie 2023, în termenul legal.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Din materialele cauzei rezultă că la 20 ianuarie 2022, Boris Vartic, în temeiul art. 449 lit. a), b) din Codul de procedură civilă, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii instanței de fond (f. d. 1-16, vol. III).

Ulterior, prin încheierea din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 30-34, vol. IV).

În argumentarea soluției emise, Curtea de Apel Chișinău a reținut că cererea de revizuire depusă de Boris Vartic, în baza prevederilor art. 449 lit. a), b) din Codul de procedură civilă este neîntemeiată, precum și că este depusă cu omiterea termenului prevăzut de art. 450 lit. a), b) din Codul de procedură civilă.

Verificând legalitatea încheierii contestate, în raport cu motivele recursului și cadrul legal aplicabil speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

constată ca fiind justificată concluzia Curții de Apel Chișinău cu privire la respingerea ca fiind inadmisibilă a cererii de revizuire depuse de Boris Vartic împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În debut, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că posibilitatea revizuirii prevăzute de Capitolul XXXIX din Codul de procedură civilă reprezintă o procedură excepțională.

Astfel fiind, cererile de revizuire a hotărârilor judecătorești trebuie supuse unei analize stricte.

Completul de judecată observă că, în drept, Boris Vartic, la depunerea cererii de revizuire, și-a întemeiat pretențiile în baza art. 449 lit. a) și b) din Codul de procedură civilă (f. d. 1-16, vol. III).

În argumentarea incidenței temeiului prevăzut la art. 449 lit. a) din Codul de procedură civilă, Boris Vartic a invocat că prin decizia irevocabilă din 02 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, Sergiu Palanciuc a fost condamnat în baza art. 312 alin. (2) lit. a) din Codul penal, la pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni, iar în temeiul art. 90 din Codul penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pentru o perioadă de probațiune de 1 an.

Totodată, a adăugat că infracțiunea de săvârșirea căreia a fost recunoscut vinovat Sergiu Palanciuc este în legătură cu judecarea cauzei, în sensul că s-a constatat cu certitudine că Aureliu Zavalișca, și Anatol Zavalișca, cu ajutorul lui Sergiu Palanciuc, au încercat acapararea terenului supus litigiului, iar ulterior, au efectuat tentativă de expulzare a dânsului, pentru dobândirea terenului și, subsecvent, a frigiderele construite pe acest teren agricol din mijloacele bănești ce îi aparțin.

În conformitate cu art. 449 lit. a) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu cauza care se judecă.

Potrivit prevederilor art. 450 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care sentința penală a devenit irevocabilă – în cazul prevăzut la art. 449 lit. a).

Prin urmare, instanța de recurs consideră că Curtea de Apel Chișinău corect a constatat că a fost omis termenul de depunere a cererii de revizuire, întrucât decizia irevocabilă a Curții Supreme de Justiție, la care se referă Boris Vartic, a fost emisă la 02 martie 2021, iar cererea de revizuire a fost depusă la 20 ianuarie 2022, adică cu depășirea termenului prevăzut la art. 450 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată nu poate reține argumentele invocate de către revizuent, precum că termenul de declarare a revizuirii urmează a fi calculat din momentul comunicării deciziei nominalizate, or, art. 450 lit. a) din Codul de procedură civilă determină începutul termenului de depunere a cererii de revizuire odată cu momentul în care sentința a devenit irevocabilă, adică din 02 martie 2021.

Mai mult, din conținutul deciziei din 02 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție se reflectă cert că Boris Vartic a avut calitatea procesuală de parte vătămată în respectivul proces penal, ceea ce presupune că acesta avea obligația de diligență și de informare corespunzătoare despre evoluția și dinamica procesului.

Suplimentar, instanța de recurs subliniază că decizia motivată din 02 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost publicată pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție, la compartimentul „Baza de date a hotărârilor Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție”, http://jurisprudenta.csj.md/db_col_penal.php, la data de 01 aprilie 2021, devenind accesibilă publicului larg și, astfel, implicit lui Boris Vartic.

Sub un alt aspect, Completul de judecată notează că temeiul prevăzut la art. 449 lit. a) din Codul de procedură civilă se referă la cazurile în care un judecător, grefier, martor, traducător sau unul dintre alți participanți la proces, enumerați în art. 55, 59 din Codul de procedură civilă, care au luat parte la judecarea unei cauze civile, au fost condamnați printr-o sentință penală irevocabilă pentru infracțiune în legătură cu judecarea cauzei civile, anterior examinate. Deci, în acest caz, forță probantă o are doar sentința irevocabilă, care să fie în legătură cu expunerea cauzei.

Cu referire la speța dedusă judecării, Completul de judecată constată că Sergiu Palanciuc, condamnat în baza art. 312 alin. (2) lit. a) din Codul penal, prin decizia irevocabilă din 02 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, nu deține nicio calitate procesuală în prezentul proces civil în sensul art. 55 și/sau art. 59 din Codul de procedură civilă, fapt care *a priori* exclude posibilitatea redeschiderii procesului civil în temeiul respectiv.

În argumentarea întrunirii temeiului prevăzut la art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, Boris Vartic a indicat că în ședința de judecată din 27 mai 2020, în cauza penală nr. 1a-1286/19, Sergiu Palanciuc a declarat că recunoaște faptul că frații Zavalișca l-au influențat pentru a da declarații mincinoase și că scopul era preluarea afacerii acestuia.

La fel, a precizat că în ședința de judecată din 03 iunie 2021, în dosarul nr. 2-567/2017, fiind audiat martorul Galina Cimbir, cea din urmă a relatat că, din spusele lui Aureliu Zavalișca, acesta nu ar fi proprietarul terenului și că pământul i-ar aparține lui Boris Vartic.

În conformitate cu art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei.

Potrivit prevederilor art. 450 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale cauzei care nu i-au fost și nu puteau să-i fie cunoscute anterior, dar nu mai târziu de 5 ani de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, încheierii sau deciziei – în cazul prevăzut la art. 449 lit. b).

În acest sens, Completul de judecată consideră judicioasă constatarea Curții de Apel Chișinău, precum că cererea de revizuire, inclusiv în partea acestui temei de drept, a fost depusă tardiv, or, termenul de declarare a revizuirii în temeiul dat urma a fi calculat începând cu data de 26 mai 2020 și, respectiv, 03 iunie 2021, momente din care Boris Vartic pretinde că a luat cunoștință de declarațiile făcute în cadrul ședințelor de judecată respective.

Cu toate acestea, cererea de revizuire întemeiată pe prevederile art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă a fost depusă la 20 ianuarie 2022, cu omiterea termenului de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale cauzei care nu i-au fost și nu puteau să-i fie cunoscute anterior, în ordinea art. 450 lit. b) din Codul de procedură civilă.

Cu titlu subsidiar, Completul de judecată stabilește că, în sensul art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, este important de înțeles că circumstanțele sau faptele trebuiau să existe obiectiv până la data pronunțării deciziei, să aibă importanță esențială pentru justa soluționare a cauzei civile, adică să aibă putere decisivă asupra concluziei instanței de judecată, să fie descoperite după ce decizia judecătorească devine irevocabilă.

Pentru acest motiv de revizuire important este ca revizuentul să probeze că nu a știut anterior pronunțării deciziei a cărei revizuire se cere despre aceste circumstanțe sau fapte și că nu a avut posibilitatea de a le cunoaște, în caz contrar ele nu pot servi ca temei de revizuire.

Cu referire la raportul material litigios supus examinării, circumstanțele invocate de către Boris Vartic, precum că ar fi esențiale și nou descoperite, nu pot fi reținute, or, declarațiile făcute în cadrul ședințelor de judecată din 26 mai 2020 și, respectiv, 03 iunie 2021, au fost făcute ulterior emiterii deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, contestate cu revizuire.

Prin urmare, susținerile respective nu cad sub incidența art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă și nu pot constitui temei de redeschidere a procesului.

În context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că Curtea de Apel Chișinău întemeiat a ajuns la concluzia de a respinge cererea de revizuire depusă de Boris Vartic, or, aceasta nu cade sub incidența temeiurilor prevăzute la art. 449 lit. a), b) din Codul de procedură civilă, în baza cărora se poate solicita revizuirea.

În ceea ce vizează argumentul suplimentar al lui Boris Vartic din cererea de recurs, precum că prin sentința din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Aureliu Zavalîșca și Anatolie Zavalîșca au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 314 alin. (1) din Codul penal, Completul de judecată relevă că nici această circumstanță nu poate constitui temei de admitere a cererii de revizuire în sensul art. 449 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Potrivit informației de pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, se atestă că procesul penal de învinuire a lui Anatolie Zavalîșca și a lui Aureliu Zavalîșca în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 314 alin. (1) din Codul penal, este unul pendinte, următoarea ședință de judecată în ordine de apel fiind numită pentru examinare la 30 mai 2024, ora 09:30, în cadrul Curții de Apel Chișinău.

Astfel, ținând cont de faptul că sentința din 08 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost contestată, acesteia îi lipsește caracterul irevocabil, care este obligatoriu pentru incidența temeiului prevăzut la art. 449 lit. a) din Codul de procedură civilă.

Or, admiterea cererii de revizuire, în asemenea împrejurări, ar contravine principiului securității raporturilor juridice și ar constitui o încălcare a art. 6 din

Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 3 martie 2009 în cazul *Eugenia și Doina Duca vs Republica Moldova*, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului autorității lucrului judecat, care instituie că nicio parte nu este în drept să solicite revizuirea unei hotărâri definitive și obligatorii întru obținerea unei reexaminări și unei noi soluții în cauză. Competența de revizuire a instanțelor superioare ar trebui să fie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu ar trebui apreciată ca un recurs deghizat. O distanțare de la principiul respectiv este justificată doar atunci când este determinată de circumstanțe cu caracterele substanțiale și obligatorii.

Prin urmare, instanța de recurs constată că susținerile lui Boris Vartic invocate în recurs nu pot constitui temei de admitere a acestuia în sensul formulat, or, acestea nu conțin argumente care ar indica expres la ilegalitatea încheierii contestate, prin care s-a dispus respingerea cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

În atare circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Boris Vartic.

Se menține încheierea din 16 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Becher împotriva lui Aureliu Zavalișca și Boris Vartic, intervenienți accesorii Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, notarul public Anatolie Luchian, cu privire la constatarea nulității/rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni